

Հաստատված է

«-----» ----- 2026թ.

«-----» հրամանով

«Հայանտառ» ՊՈԱԿ

**«Տաշիրի անտառփութություն» մասնաճյուղի 2026 թվականի
անտառավերականգնման և անտառապայտման ծրագիր**

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ, ՍԽԵՄԱՆԵՐ, ՔԱՐՏԵԶՆԵՐ

Բովանդակություն

1. Տարածքի նկարագրությունը՝

- 1.1 Տարածքի գտնվելու վայրը, տեղամասի դիրքը, մակերեսը, լանջի թեքության աստիճանը, ծովի մակերևույթից բարձրությունը
- 1.2 Բնակլիմայական պայմանները
- 1.3 Անտառածածկի գոտիականությունը
- 1.4 Տարածքի բնութագիրը
- 1.5 Հողի նկարագրությունը
- 1.6 Վնասատուների՝ դաշտամկների առկայությունը, խտությունը (1-հա հաշվով)

2. Իրականացվող աշխատանքների նկարագրությունը

- 2.1 Հողի նախապատրաստման եղանակները
- 2.2 Խրարմատների երկարությունը, լայնությունը, փոսերի, հարթակների չափերը, քանակը (1-հա հաշվով)
- 2.3 Հողի մշակման ագրոտեխնիկան
- 2.4 Օգտագործվող տնկանյութերի տեսակը, քանակը, տարիքը, ստացման վայրը, տնկման եղանակը և նորման (1 հա հաշվով)
- 2.5 Անտառմշակույթների նկատմամբ նախատեսվող խնամքի եղանակներն ու հաճախականությունն ըստ տարիների և աճեցվող տեսակների
- 2.6 Ցանկապատման աշխատանքների նկարագրությունը
- 2.7 Սխեմաները և քարտեզները
- 2.8 Նախատեսվող աշխատանքների համար անհրաժեշտ ֆինանսական արժեքը (դրամ)

Տարածքի նկարագրություն

Տարածքի գտնվելու վայրը, տեղամասի դիրքը, մակերեսը, լանջի թեքության աստիճանը և ծովի մակերևույթից բարձրությունը՝ «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի «Տաշիրի անտառտնտեսություն» մասնաճյուղը գտնվում է Լոռու մարզի նախկին Կալինինոյի վարչական շրջանում: Անտառտնտեսության գրասենյակը գտնվում է Տաշիր քաղաքում, հեռավորությունը մայրաքաղաք Երևանից՝ 165 կմ, իսկ մարզկենտրոն Վանաձորից՝ 45 կմ: Անտառտնտեսությունը հյուսիսից սահմանակցում է Վրաստանի հանրապետությանը, հարավից Ստեփանավանի, արևելքից Զիլիզայի անտառտնտեսություններին, արևմուտքից Շիրակի մարզին: Անտառտնտեսության տարածքի ձգվածությունը հյուսիսից հարավ 25 կմ է, իսկ արևելքից արևմուտք՝ 39 կմ:

«Տաշիրի անտառտնտեսություն» մասնաճյուղի ընդհանուր տարածքը կազմում է 7143 հա իր կազմում ներառելով երեք անտառապետություններ՝ Մեծավանի՝ 3195 հա, Տաշիրի՝ 2252 հա և Լավվարի՝ 2754 հա:

Անտառները տեղաբաշխված են ծովի մակերևույթից 1100-2200 մ բարձրությունների վրա:

Անտառտնտեսության անտառածածկ տարածքի 51,6%-ը գտնվում են մինչև 20⁰ թեքությունների վրա, իսկ 30⁰-ից բարձր թեքություններում տեղաբաշխված են 781,1 հա անտառներ:

Անտառտնտեսության երիտասարդ և միջին տարիքային խմբերի ծառուտների մակերեսի 73%-ը գտնվում է մինչև 30⁰ թեքությունների վրա, որոնցում հիմնականում համապատասխան հատվածներում նախատեսվել են խնամքի հատումներ:

Բնակլիմայական պայմանները՝ Համաձայն Հայաստանի ագրոկլիմայական տեղեկագրի՝ Տաշիրի անտառտնտեսության տարածքը հիմնականում վերագրվում է 7-րդ ագրոկլիմայական չափավոր ցուրտ գոտուն: Անտառի տարածման վերին գոտում կլիմայական պայմանները համեմատաբար խիստ են:

Տաշիրի անտառտնտեսությունում կլիմայական պայմանները խիստ տարբերվում են կախված տեղանքի՝ ծովի մակարդակից ունեցած բարձրությունից և դիրքադրությունից:

Տարածաշրջանն առանձնանում է բարեխառն կլիմայով՝ զով, խոնավ ամառներով և չափավոր ցուրտ ձմեռներով: Մինչև 1400 մետր բացարձակ բարձրությունների վրա կլիման չափավոր տաք է, 1600-1700 մ բարձրությունների վրա չափավոր ցուրտ, իսկ 1700 մ-ից ավելի բարձրություններում գերիշխում է ցուրտ կլիմայական գոտին:

Առավելագույն դրական ջերմաստիճանը դիտվում է հուլիս-օգոստոս ամիսներին՝ +30⁰, դեկտեմբերին՝ -20⁰: Գերիշխում են հյուսիսային և հյուսիս-արևմտյան քամիները:

Ընդհանուր առմամբ, Տաշիրի անտառտնտեսության տարածքում կլիմայական պայմանները բարենպաստ են ասեղնատերևավոր և լայնատերևավոր շատ տեսակների անտառաճման համար:

Կլիմայական բնութագրի համար հիմք է ծառայել Տաշիրի անտառտնտեսության անտառկառավարման պլանում եղած տեղեկատվությունը:

Աղյուսակ 1. Կլիմայական բնութագրերն ըստ Տաշիրի օդերևութաբանական կայանի տվյալների

Օդի դիտված առավելագույն ջերմաստիճանը (°C)													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Առավել.
2018	9	12	22	20	23	29	30	26	24	23	14	11	30
2019	10	13	14	19	25	26	30	28	24	25	20	17	30
Օդի դիտված նվազագույն ջերմաստիճանը (°C)													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Նվազ.
2018	-16	-10	-10	-7	2	2	6	8	2	-6	-10	-20	-20
2019	-15	-15	-18	-10	-2	4	1	6	-5	-5	-17	-14	-18
Օդի միջին ջերմաստիճանը (°C)													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	տարի
2018	0,9	0,5	5,5	6,4	11,6	14,8	19,3	16,8	13,6	8,3	1,7	-0,5	8,2
2019	-2,4	-0,8	0,8	5,1	12,4	16,5	17,2	16,7	11,5	9,6	0,3	1,0	7,3
Ամսական և տարեկան տեղումների քանակը (մմ)													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	տարի
2018	22	26	61	52	162,3	153	78	73,8	73,8	37	43,8	33,5	816,2
2019	15	31,5	52,7	88,6	108	150,3	75	33	52	3	16	2	627,1

Տարածքի բնութագիր և անտառածման գոտիականությունը՝ Տաշիրի անտառտնտեսության անտառները գտնվում են Փոքր Կովկասյան լեռնաշղթայի կենտրոնական հատվածի արևելաանդրկովկասյան անտառածման գոտում: Հիմնականում տեղաբաշխված են Լոռվա սարահարթի վերին մասում, մասամբ՝ Վիրահայոց լեռնաշղթայի հարավային լեռնաբազուկներին: Տարածաշրջանի ամենաբարձր կետը Ջավախքի լեռնաշղթայի Աչքասար գագաթն է՝ 3196 մ, իսկ անտառտնտեսության տարածքում՝ Լոռ լեռը 2141 մ:

Տաշիրի անտառտնտեսության տարածքն աչքի է ընկնում խիստ արտահայտված ուղղաձիգ գոտիականությամբ, ռելիեֆի խայտաբղետությամբ և դրան համապատասխան բուսական հարուստ կենսաբազմազանությամբ:

Տաշիրի անտառտնտեսության տարածքը հարուստ է բազմաթիվ օգտակար բուսատեսակներով: Ըստ նախնական տվյալների տարածքում լայն տարածում ունեն ուտելի և համեմունքային (44 տեսակ), մեղրատու (68), դեղատեու (42), կերային (34) նշանակության տեսակները:

Անտառտնտեսության Տաշիրի և Մեծավանի անտառպետությունների տարածքների մեծ մասը զբաղեցված է պաշտպանական անտառաշերտերի տեսքով տնկարկներով, որոնց կազմում ներկայացված են ինչպես տեղական, այնպես էլ ներմուծված ծառերի ու թփերի տեսակներ: Գերակշռող հիմնական ծառատեսակը սոճի սովորականն է:

Թփերից հիմնականում հանդիպում են սզնին, մոռին, մասրենին, հազվադեպ՝ իլենին, մոշին, հոնին:

Տարածաշրջանի կլիման նպաստում է անտառտնտեսության տարածքում անտառի թարմ (չափավոր խոնավ) տիպերի գերակշռությանը (տարախոտային):

«Տաշիրի անտառտնտեսություն» մասնաճյուղի Մեծավանի անտառպետության 3 քառակուսի 34-րդ տեղամասը, որտեղ որ նախատեսվում է իրականացնել անտառապատման ծրագիրը՝ գտնվում է ծովի մակերևույթից 1575 մ բարձրության, հարավ-արևելյան դիրքադրության լանջի 20⁰ թեքության վրա: Անտառապատման համար ընտրված տարածքը կազմում է 6 հա, իրենից ներկայացնում է պարապուտ, խոտածածկույթի տիպը տարախոտային:

Հողերի նկարագրություն՝ Տաշիրի անտառտնտեսության տարածքի, և ընդհանրապես լեռնային ծագման հողերի կազմավորման պրոցեսում կարևոր դեր են խաղում տեղագրական պայմանները, որին համապատասխան հաճախակի փոփոխվում է հողերի ջրագրական ռեժիմը: Վերջինս իր ազդեցությունն է թողնում բուսականության տեսակային կազմի, էոզոկոն պրոցեսների ինտենսիվության և դրանից կախված հողակազմավորման ընթացքի տարբերության, հողերի բազմազանության բնութագրի, նրանց զարգացման և քիմիական ու մեխանիկական կազմերի վրա:

Համաձայն հանրապետության հողային քարտեզագրական նյութերի՝ անտառտնտեսության տարածքում հանդիպում են լեռնային դարչնագույն, լեռնային գորշ անտառային և լեռնային մարգագետնային հողերի տիպերը:

Հյուսիսային կողմնադրության լանջերին ձևավորված լեռնային մուգ շագանակավուն հողերը բավականաչափ հզոր են, իսկ հարավային կողմնադրության լանջերում գերիշխում են բաց գորշավուն հողերը, որոնք բնորոշ են կաղնու և կաղնու-բոխոտային տարբեր տիպի ծառատներին: Լեռնային (անտառային) դարչնագույն հողերը հանդիպում են մինչև 1700 մ բարձրությունների վրա, որոնցում զարգացած են բոխու, կաղնու, թխկենու անտառային զանգվածները:

Անտառային գորշ հողերը հիմնականում հանդիպում են 1400-1900 մ բացարձակ բարձրության՝ չափավոր տաք ու խոնավ կլիմայի, լվացվող ջրային ռեժիմի և բոխու, կաղնու և հաճարենու ծառատեսակների ծածկոցի պայմաններում, իսկ լեռնամարգագետնային հողերը հիմնականում զբաղեցնում են 1900 մ-ից բարձր տարածքներ:

Հողի բնութագրի համար հիմք է ծառայել Տաշիրի անտառնոտեսության անտառկառավարման պլանում եղած տեղեկատվությունը:

Վնասատուների՝ դաշտամկների առկայությունը, խտությունը 1 հա-ի հաշվով՝

Անտառվերականգնման և անտառապատման աշխատանքներ (ցանք, տնկում) իրականացնելու նպատակով նշված տարածքների հողի նախապատրաստական աշխատանքներին զուգահեռ կատարվում է մկնանման կրծողների գործող բների հաշվառում (1 հա-ում)՝ անհրաժեշտության դեպքում 1 հա-ում 50 և ավել գործող բների դեպքում ցանքից և տնկումից առաջ կատարվում են պայքարի համապատասխան միջոցառումներ:

Իրականացվող աշխատանքների նկարագրությունը՝ «Տաշիրի անտառնոտեսություն» մասնաճյուղի Մեծավանի անտառապետության 3 քառակուսի 34-րդ տեղամասում 6 հա անտառմշակույթներում հողի նախապատրաստումը իրականացվելու է 2 հա խրամատներով մեքենայացված, 3 հա խրամատներով ձեռքով, 1 հա փոսերով: Խրամատների երկարությունը 1 հա-ի հաշվով կազմում է 3000 գծմ:

Հողի մշակման ագրոտեխնիկան՝ անտառմշակույթների հիմնադրման համար տարածքի տեղանշում լարով 6 հա, խրամատների պատրաստում մեկթևանի պլանտաժային գութանով 0.5x0,6 մ խորությամբ, խրամատների փորում ձեռքով 0,50x0,35մ, քարերի հավաք խրամատներում հողալիցքից առաջ, հողի հետ լցում խրամատներում ձեռքով, փոսերի փորում ձեռքով 0,4x0,4x0,4 մ : Հողի նախապատրաստական աշխատանքները իրականացվելու են հուլիս-օգոստոս ժամանակահատվածում, տնկման աշխատանքները՝ հոկտեմբեր-նոյեմբեր ամիսներին:

Օգտագործվող տնկանյութի տեսակը՝ հաշվի առնելով տարածաշրջանի հողակլիմայական առանձնահատկությունները, տեղանքի ռելիեֆը և վերականգնում նախատեսված լանջերի դիրքադրությունը և ծովի մակարդակի բարձրությունը նախատեսվում է օգտագործել որպես գլխավոր ծառատեսակ սոճի սովորականը (*Pinus silvestris*), ուղեկցող՝ կեչի լիտվինովի (*Betula litwinowii*), հացենի սովորական (*Fraxinus excelsior*) և վայրի պտղատուներ : 1 հա-ի հաշվով անհրաժեշտ սերմնաբուսականների քանակը 3000 հատ, տարիքը 2 տարեկան: Միջբուսային հեռավորությունը 1 մետր, շարքի հեռավորությունը 3 մետր:

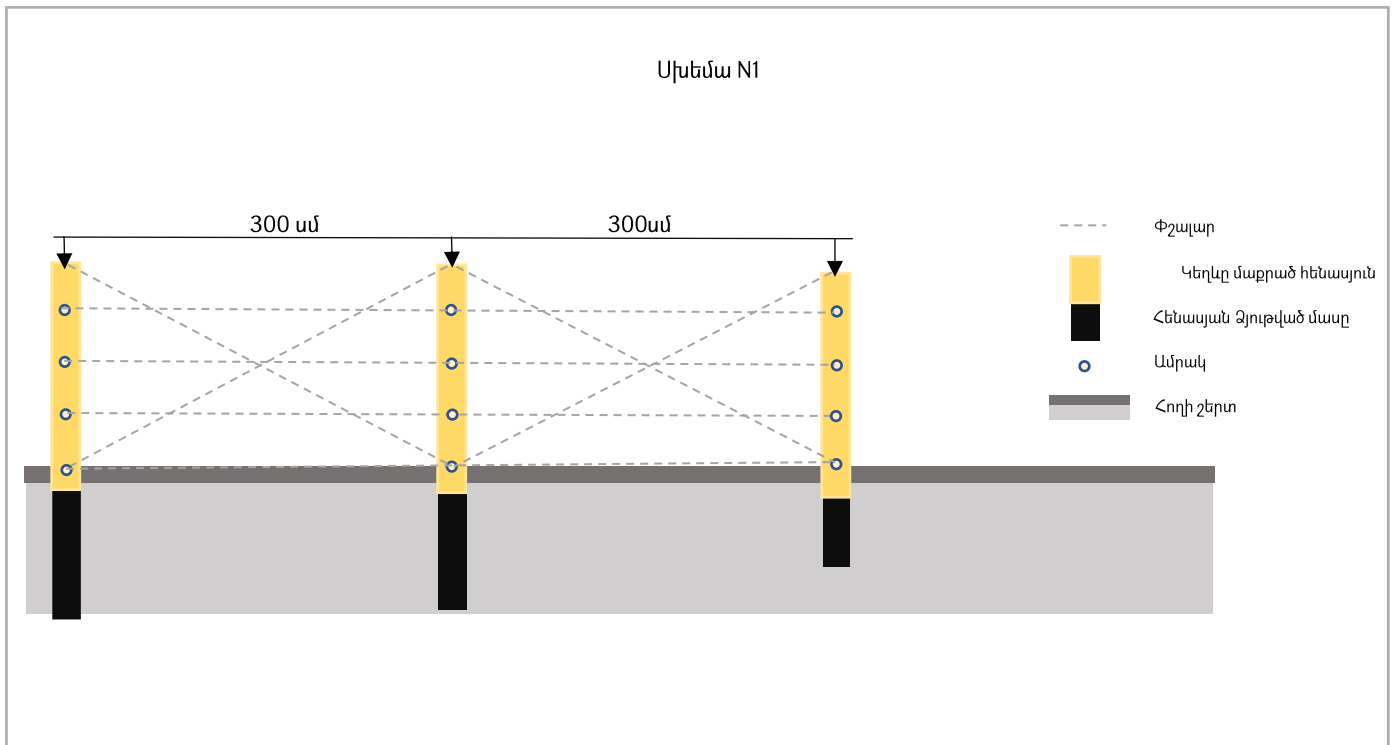
Անտառմշակույթների նկատմամբ նախատեսվող խնամքի աշխատանքները՝ ագրոտեխնիկական խնամք՝ խրամատներում բնաբաժակների քաղհան և փխրեցում, և խնամք խոտհունձի միջոցով: Անտառագիտական հասկացողությամբ անտառմշակույթները բավարար կաջողականություն, աճ և պահպանվածություն ապահովում են հիմնման և հաջորդող 4-5 տարիներին՝ պարբերական խնամքի դեպքում: Հիմնադրված անտառմշակույթներում նախատեսվում է իրականացնել խնամքի և խոտհունձի աշխատանքներ 10 անգամ, ընդ որում հիմնման տարվան հաջորդող 2027 թվականին կատարվում է ագրոտեխնիկական խնամք 3 անգամ, խոտհունձ 1 անգամ: 2-րդ տարում 2028 թվականին՝ ագրոտեխնիկական խնամք 2 անգամ, խոտհունձ 1 անգամ, 3-րդ տարում 2029 թվականին՝ ագրոտեխնիկական խնամք 1 անգամ և խոտհունձ 1 անգամ, 4-րդ տարում 2030 թվականին՝ խոտհունձ 1 անգամ: Ագրոտեխնիկական խնամքի աշխատանքները իրականացվելու են ապրիլ-հուլիս ամիսներին, խոտհունձը մայիս-սեպտեմբեր ամիսներին:

Անտառմշակույթի հիմնադրումից հետո 75%-ից ցածր կաջողականության և պահպանվածության պարագայում հաջորդ տարիների ընթացքում իրականացնել անտառմշակույթների լրացման աշխատանքներ, սերմնաբուսականների քանակը հաշվարկել ելնելով պահպանվածության տոկոսից՝ պահպանելով տնկման սխեման:

Ցանկապատի պատրաստումը նախատեսվում է մետաղյա փշալարով և 1,8 մետր բարձրության փայտե հենասյուներով, որոնք պետք է լինեն կեղևահանված, հիմքային մասը մինչև 60 սմ բարձրությամբ մշակված ծյուրով կամ բիտումային մաստիկայով՝ 1 կմ-ի հաշվով 333 հատ:

Անհրաժեշտ ցանկապատի երկարությունը ընդանուր՝ 1600գծմ: (Սխեմա 1)

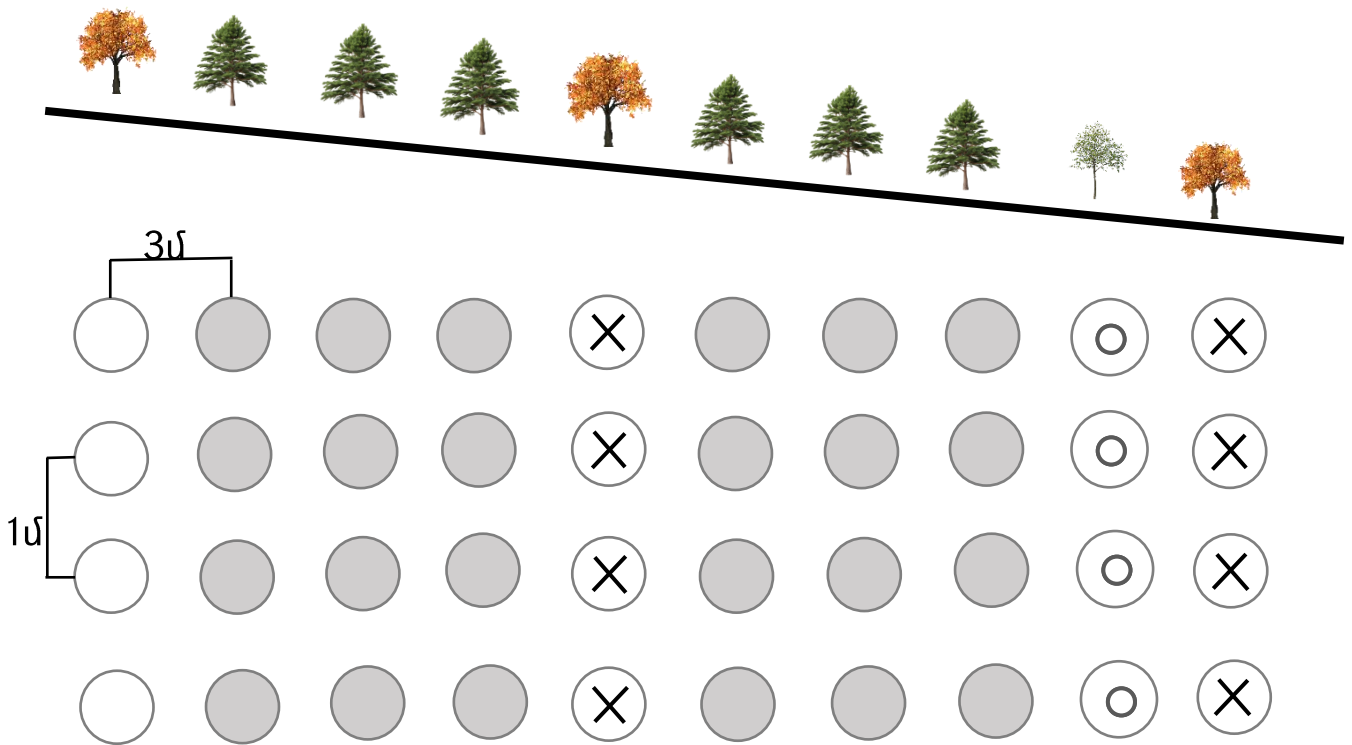
Ցանկապատի սխեմա

«Տաշիրի անտառտնտեսություն» մասնաճյուղի 2026 թվականի տնկման սխեմա

6 հա

1 հա 3000 հատ

Պայմանական նշաններ

- Սոճի սովորական 1800 հատ (10800 հատ)
- Հացենի սովորական 300 հատ (1800 հատ)
- Կեչի լիտվինովի 300 հատ (1800 հատ)
- Վայրի պտղատու 600 հատ (3600 հատ)

Քարտեզ

«Տաշիրի անտառնտեսություն» մասնաճյուղի, « Մեծավանի անտառպետության» 3 քառակուսի 34-րդ տեղամասը 6 հա

